

*Prikaz***Cristopher C. Harmon:**
Terrorism Today (Terorizam danas)

Frank Cass, London, Portland, Oregon, 2001.

Danas ljudi više ne ikada teže za što potpunijim ljudskim pravima i slobodama, demokratskim odnosima i uvjetima pune sigurnosti. Svaki narod želi živjeti i razvijati se u slobodi, miru i sigurnosti. Mnogi su to ostvarili, a neki se za to još bore. Neki se u toj borbi drže pravila koje je utvrdila međunarodna zajednica, a neki djeluju mimo njih ili suprotno njima, nanošeći štetu i sebi i drugima. U svijetu je puno onih koji nisu zadovoljni postojećim stanjem i koji ga žele promijeniti: jedni, da bi bio bolji, pravedniji, demokratskiji, drugi, da bi ostvarili neke svoje osobne interese, da bi vladali i osvajali. U svijetu jedan dio ljudi živi u materijalnom blagostanju, a veliki dio se jedva održava na životu. Milijuni umiru od gladi, žeđi, bolesti i neimaštine. Naš je svijet još pun dubokih podjela, suprotnosti i problema. Zato je nemiran, pun sukoba i opasnosti. Terorizam je jedna od mora suvremenog svijeta. On je logična posljedica svih nagomilanih problema i proturječnosti i velika prijetnja svijetu. Njemu se treba suprotstavljati kao pojavi, ali treba rješavati i njegove uzroke. Samo će se tako izbjeći kobne posljedice koje on može prouzročiti u budućnosti. Ljudi teže slobodi – terorizam je onemogućuje. Suvremeni svijet teži demokraciji – terorizam je guši. Sigurnost je osnovni uvjet slobode, demokracije i ljudskih prava. Terorizam nameće nesigurnost, strah i neizvjesnost svakom pojedincu, svakoj zajednici i cijelom svijetu. I onima protiv kojih je usmjeren i onima koji s ciljevima njegovih pokretača nemaju nikakve veze i onima koji ga pokreću i provode. Zato je izučavanje terorizma danas od iznimne važnosti.

Na početku dvadeset prvog stoljeća, a posebno nakon terorističkih napada na Sjedinjene Američke Države 11. rujna 2001. godine, pojačano je teoretsko zanimanje za proučavanje terorizma. Sve veći broj knjiga i članaka koji se objavljuju o fenomenu terorizma svjedoči o zabrinutosti svjetskih razmjera. Njihov sadržaj odražava činjenicu da se terorizam danas smatra glavnom prijetnjom vrijednostima liberalne demokracije, sa značajnim posljedicama po dobrobit čitave međunarodne zajednice.

Autor, Christopher Harmon, u knjizi *Terorizam danas* tvrdi: "Najočigledniji doprinos ove knjige je njezino preispitivanje terorizma danas, nakon više godina od završetka hladnog rata." U njoj se govori o novim skupinama i trendovima kao i o varijacijama "starih obrazaca". Temeljeći se na novim izvorima te širokom rasponu literature i podataka o suvremenom terorizmu, ova je knjiga važan uvodni pregled za studente na sveučilištima i običnog čitatelja. Zapravo za sve one koji se, kako kaže autor:

“zanimaju da saznaju nešto više o tome što je to suvremeni terorizam i kuda on vodi”.

Osobito je vrijedna u ovoj knjizi njezina vrlo jasna, brižljivo promišljena i dosljedna teza da se teroristički činovi ne mogu moralno opravdati bez obzira na to koji su to proglašeni ciljevi njihovih počinitelja. Glavna značajka terorističkih napada je što oni uključuju namjerno ubijanje civila. Stoga, iako autor ne izjednačuje terorizam i rat, on doista vidi terorizam kao djelovanje analogno ratnim zločinima.

Knjiga ima 315 stranica te šest poglavlja: Predgovor Paula Wilkinson; Uvod; Zahvale; Politika i politike; Strategije; Djelovanje terorističkih skupina; Suvremeni trendovi i buduće prijetnje; Neshvaćanja; Protuterorizam; Pojmovnik terorističkih skupina; Izabrani izvori; Kazalo. U knjizi se daje i pregled najvažnijih terorističkih organizacija u svijetu.

U uvodnom poglavlju autor ukazuje na tradicionalne i suvremene izvore terorizma. Daje široki pregled terorističkog djelovanja u prošlosti i naznačuje okvir knjige. U prvom poglavlju obrađuje se povezanost politike i terorističkog djelovanja. Kada male skupine, državni agenti ili širi pobunjenički pokreti, koji nastoje postići političke i vojne ciljeve što ih je po njihovoj procjeni nemoguće postići na redovnim političkim forumima ili na bojnopolju protiv cijele vojske, koriste terorizam koji je danas postao poznato obilježje svjetske politike i sukoba. Terorizam je uvijek politički čak i onda kada pokazuje druge motive, kao što su vjerski, ekonomski ili društveni. U drugom poglavlju obrađuju se strategije terorističkog djelovanja. Strategija je promišljena primjena sredstava da se postignu određeni ciljevi. Zbog toga terorizam može svakako biti i strategija, a ne samo puka taktika ili slučajni događaj. S obzirom na to da je terorizam strategija, razne ga skupine ili vlade mogu koristiti za vrlo različite ciljeve. U trećem poglavlju obrađuje se djelovanje terorističkih skupina. Obrađuju se inovacije u organiziranju i djelovanju terorističkih organizacija, njihovo povezivanje i internacionalizacija, organizacija, naoružanje, uvježbavanje, obavještajno i protuobavještajno djelovanje. U četvrtom poglavlju autor se bavi suvremenim trendovima i budućim prijetnjama terorizma. Iako su nam devedesete godine nudile dobre znakove za buduću sigurnost, zbog narastanja terorizma to se ne događa. U petom poglavlju obrađene su pogrešne predodžbe o terorizmu, od kojih je jedna niz čestih tvrdnji koje brane terorizam ili ga osporavaju na moralnoj osnovi. Godine očitog nezanimanja Ujedinjenih naroda – koji još uvijek nisu čak ni definirali terorizam – i takve relativističke parole kao što su “Nekome terorist, drugome borac za slobodu”, potkopale su prirodnu ljudsku odbojnost prema terorističkim metodama i omogućili terorističkoj propagandi mnogo više vjerodostojnosti nego što zaslužuje. U šestom poglavlju autor obrađuje protuterorizam, njegove mogućnosti i ograničenja u suvremenim uvjetima. Terorizam je, kako navodi Harmon, više od stalne prijetnje svjetskoj zajednici i nacionalnim interesima konkretnih zemalja. On je moralni izazov za zakoniti politički i društveni život. On zahtijeva

staložen, stalan i ponekad nasilan odgovor svih država koje trebaju provoditi politiku "nikakvih ustupaka terorizmu". Dostupan je niz protumjera i sve su one prikladne i primjenjive.

Ono što ovom djelu daje posebno značenje je vrijeme u kojem je objavljeno na engleskom jeziku. U svijetu opterećenom terorističkom opasnošću, od koje nije izuzeta niti Republika Hrvatska, traže se odgovori na pitanja kako tu opasnost smanjiti. Ova knjiga pruža konkretne odgovore i sigurno će omogućiti čitateljima da bolje razumiju složeni fenomen terorizma i načine borbe protiv njega.

Siniša Tatalović